

הסכמה מתוך "המסתורין בלשון הקודש"

הרב יעקב הכהן זלצר זצ"ל

רב לקהלת החרדים עדת-ישורון

יוהנסבורג, דרום אפריקה

הרב מתתיהו גלזרסון, ר"מ בישיבת "תורת אמת" תורם שרות חשוב לקהל היהודי בספרו על גדלות לשון הקודש.

הרב מתתיהו גלזרסון מכחיש את ההנחה הרווחת כי אין הבדל באיזה שפה אדם קורא את התנ"ך. הוא מוכיח שלשון הקודש כולל בתוכו ערכים שאינם בנמצא בשום שפה אחרת בעולם. מלה שנראית כפשוטה ביותר – מוכיח המחבר כי לאמיתו של דבר מכילה בתוכה רעיונות עמוקים ביותר.

התורה היא לא חומר קריאה לשעת הפנאי, אלא דורשת מאמץ רב כדי לחדור למשמעותם המלאה של המלים, לגלות את יפיים ותפארתם.

לספרו של הרב גלזרסון חשיבות מיוחדת בזמננו אנו כשהדור הצעיר מחפש ערכים ותוכן עמוק יותר לחיב.

ספר זה המונח בפני הקורא מגלה פנים חדשות, עולם נהדר המסתתר בתוך האותיות והתיבות של לשון הקודש.

אוצר החכמה

יעקב זלצר

1234567 תיח

יחס היהדות לחכמת האסטרולוגיה

לפי דעת השולחן ערוך (סימן קע"ט סעיף א'), אסור לשאול בכוכבים, חומרת האיסור לפי כמה מהפוסקים היא חומרת לאו מהתורה (מהרש"ל על פי דעת הרמב"ם), ואילו לפי אחרים, אין זה לאו אלא רק עשה של "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (רמב"ן).

למרות האיסור להתנהג על פי חכמת האסטרולוגיה פוסק הרמ"א (סימן קע"ט סעיף ב') כי מי ששמע מהאסטרולוגים דבר, מותר לו לחשוש לזה, ואדרבה, לא יעשה כנגד המזל, שאין סומכין על הנס.

הזוהר (במדבר דף רט"ז) אומר כי מזמן מתן תורה יצאו ישראל מתחת שלטונם של המזלות והכוכבים, אך, מי שלא משתדל בתורה, חוזר להיות תחת השפעת הכוכבים והמזלות.

בתלמוד, מוצאים דעות שונות ביחס להשפעת המזל על ישראל, בגמרא שבת (קכ"ט ע"ב) נאסר להקיז דם ביום שלישי היות ובו שולט כוכב מאדים (בצרפתית ובשפות לעז אחרות נקרא יום שלישי על שם מאדים), רש"י (שם) מסביר שכוכב מאדים ממונה על חרב, דבר, ופורענות. במסכת נדרים (דף ל"ב ע"א) "אמר אברהם אבינו לפני הקב"ה, הסתכלתי במזל שלי ואין לי אלא בן אחד", ואילו, המשך ויכוח זה שבין אברהם להקב"ה נמצא במסכת שבת (דף קנ"ו ע"א) בו הקב"ה עונה לאברהם "צא מאצטגנינות

שלך שאין מזל לישראל, שמזלך שהוא צדק נמצא במערב, ולכן אינך ראוי להוליד, אני אעבירהו למזרח ותוכל להוליד שנאמר "מי העיר ממזרח צדק יקראו לרגלו".

הרמב"ן אומר כי "גזירת הכוכבים היא מן הנסים הנסתרים שכל התורה תלויה בהם אך היהודי, בכח בחירתו והליכתו בדרך תורה ומצוות, מתעלה מהמזל".

האר"י הקדוש בספרו ליקוטי תורה (דף ז') אומר על אפשרות לידה לשבעה חודשים ^{אתר החכמה} "כי העובר גדל באלו החודשים בבטן אמו על ידי שבעת כוכבי הלכת, כי הוא יתברך מסר העולם בידם שהם מערכת השמים, ועם זה, מתורץ תירוץ אחד על קושיית המינים שאמר, נעשה, לשון רבים, כי אל המערכת אמר, כי הם המגדלים כל אחד בחדשו, אמר להם, נעשה". לחלק גדול מחכמי ישראל היה ידע רב בחכמת האסטרונומיה, ביניהם, רב סעדיה גאון, רבי שמואל הנגיד, רבי אברהם אבן עזרא, הרלב"ג, הרמב"ן, רבי יצחק אברבנאל, רבי יצחק אבואב ומהר"י עראמה (בעל העקידה). ר' שבתאי דונלו, בפירושו לספר היצירה, מביא הרבה רעיונות מהספר "ברייתא דשמואל הקטן".

האבן עזרא, שספריו על חכמת המזלות מצויים בזמננו כותב בפרושו לתורה (דברים פרק ד' פסוק י"ט) "דבר מנוסה הוא כי יש לכל עם ועם כוכב ידוע ומזל, וכן, יש לכל עיר ועיר, וה' שם לישראל מעלה גדולה להיות ה' יועצם, ולא כוכב להם, והנה, ישראל נחלת ה'". רבינו בחיי בפרושו לתורה (דברים פרק ל"א פסוק ט"ז), מרחיב את הדברים על השפעת המזלות וכותב בין השאר "וזהו שאמרו אין מזל לישראל, אין הכוונה בזה שלא יהיו המזלות גורמין לישראל שהרי אמרו בפירוש מזלו גורם, אבל הענין, שישראל אינן מסורין תחת ממשלת המזלות, לפי שהכוכבים וכל העולם נבראו בשביל צדיקים, ואם כן, איך יתמנה השפל על העליון

ממנו, והעלול על העילה. אמנם, הם ממונים על העובדי כוכבים, כי כל כוכב ומזל ממונה על אומה שלו, וכן אמרו בספרי החכמה המפוארה, היא חכמת הכוכבים, מזל עקרב לארצות ישמעאל, מזל קשת לפרס, מזל גדי לפלישתים, מזל בתולה או מאזניים לאדום וכו'. בפסיקתא, ובמדרש תנחומא מצאנו הסברים על בריאת המזלות, בפסיקתא רבה (פרק ד') נאמר "מפני מה ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו בניסוך לפי, שבשעה שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, אמר לו לשר של חושך, סור מלפני מפני שאני מבקש לברוא את העולם באורה (טלה הוא לבן), ושרו של חושך דומה לשור. ואחרי האורה מה אתה בורא? אמר לו, חושך, שהוא מזל אייר (השור צבעו שחור), ואחרי החושך מה אתה בורא? אמר לו, תאומים שעתיד אדם לראות באור ובחושך, מפני שמזל תאומים, אדם. ואחריו מה אתה בורא? סרטן, מפני שאדם מקמיץ מן החורים ומן הסדקים כסרטן. ואחריו ארי, כשאדם מקמץ מן החורים חוזר ומתגבר כארי. ואחריו בתולה, שעתיד אדם לשמוח כבתולה. ואחריו, מאזניים, שמעשיו שקולים כמאזניים. ואחריו, עקרב, כיון ששוקלים אותו ויש בו עוונות, מורידים אותו לגיהנם. ואחריו, קשת, כיון שמבקשים עליו רחמים, זורק אותו מגיהנם כחץ מן הקשת. ואחריו, גדי, כיון שעלה מגיהנם הוא מרקד ועולה כגדי. ואחריו, דלי, שאני זורק עליו מים טהורים לטהרו. ואחריו דגים, כיון שישראל מעל העולם, אין שולטת בהם, ולא מזל ולא שעה גורמת".

מדרש תנחומא (האזינו) אומר כי סדר המזלות מרמז על התפתחותו של האדם מיום לידתו ומותו ולאחריו, רבינו בחיי בספרו כד הקמח (עמ' פ"ג), מביא את מדרש הפסיקתא ומסבירו בדרך שכל ועונש, יש בו רמזים על שכר קיום מצוות התורה לישראל ועונש לעובדי כוכבים, בסוף דבריו אומר "ופקח עיניך וראה כי בא הרמז

הזה בשמות המזלות, ללמדך כי אף על פי שכח המזלות גדול מאד ושהם פועלים פעולותיהם מששת ימי בראשית, והעולם השפל מתנהג בהם, הנה יש עליהם כח עליון, הוא כח ה' יתברך וכו', ועל כן, נבחר החודש הזה שמזלו מאזניים שיהיה בו יום הדין, שידין בו כל יצורי עולם.

משמעותו המיוחדת של מזל החודש נראה בזוהר (מובא במעם לועז, שמות, פרק י"ט, פסוק י"ז) ביחס לחודש סיון שבו ניתנה התורה ושמזלו תאומים, וזה לשונו "מדוע ניתנה תורה בסיון? מפני שמזלו תאומים, שלאומות העולם לא יהיה פתחון פה ולא יאמרו אילו היה נותן לנו התורה היינו מקיימים אותה, עכשיו, אומר להם הקדוש ברוך הוא ראו באיזה חודש נתתי התורה בחודש סיון שמזלו תאומים, שאם יבוא עשו ויתגייר ויחזור בתשובה שלמה, יבא בשעה טובה, וילמוד התורה, שיעקב ועשו חלקו ביניהם החודשים, יעקב לקח ניסן ואייר, ועשו לקח תמוז ואב, וכן אתם רואים, שבעונות חודשים אילו אירעו פורענויות לישראל, לפי ששרו של עשו מתגבר מכח עונותיהם של ישראל, וחודש סיון נשאר באמצע, בשותפות עם שני השותפים, וכך מזלו תאומים".

במסגרת הספר "אין מזל לישראל" ניסינו להסביר את משמעותם של המזלות לגבי עם ישראל, על פי הדרך שבה הלכו הבני יששכר, רבי צדוק הכהן ואחרים, ובראשם, ספר היצירה, כמו כן הוספנו דברים על פי ספרו של האבן עזרא "ראשית חכמה וספר הטעמים" המדבר בהרחבה על משמעות המזלות.

מטרת הספר היא בדומה לשאר ספרי המחבר "המיסתורין בלשון הקודש" "רזי שבת ומועד" "הוד היהדות והמזרח" "אשר הנשואין באותיות ומילים" להראות את המשמעות הרחבה והעמוקה של ערכי היהדות ביחס לחכמות העולם.

תקוות המחבר, שבסייעתא דשמיא ילמדו תועים בינה ויפקחו
עיניהם לראות כי בתורת היהדות, מקור מים חיים, יוכלו לרוות את
צמאונם אותו מנסים הם למלאות מבורות זרים אשר לא יכילו
המים.

[אוצר החכמה]
[מחייח 1234567]

המחבר

מתיתיהו גלזרסון